

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdu, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a Doc. JUDr. Petra Průchy, CSc. v právní věci žalobkyně: **G. S.**, zastoupená Mgr. Danielem Hrbáčem, advokátem se sídlem Mezírka 1, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 1. 2008, č. j. 64 Az 17/2007 - 21,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Odměna advokátovi Mgr. Danielu Hrbáčovi **se určuje** částkou 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně ve své žádosti o mezinárodní ochranu uvedla jako hlavní důvod svého odchodu z Ukrajiny pronásledování ze strany náboženské sekty Bílé bratrstvo pramenící z toho, že z této sekty v roce 2004 vystoupila (žalobkyně byla členkou Bílého bratrstva podle svých slov od roku 1997). Tato sekta na ni posléze vyvíjela nátlak, aby se vrátila do jejích řad, požadovala od ní peníze a přepsání jejího majetku na sektu a následně jí začala vyhrožovat fyzickou likvidací, pokud nevstoupí zpět do sekty. V březnu roku 2004 žalobkyně odjela do České republiky, aby těmto hrozbám unikla. V červnu 2004 se na Ukrajinu sice vrátila, nicméně žila u svého otčima v Ternopolu, a nikoliv ve svém dřívějším bydlišti (u matky) v Nikolajevu, kde měla výše uvedené problémy s členy Bílého bratrstva. V Ternopolu podle svých slov žalobkyně žádné problémy neměla. V roce 2006 na žalobkyni matka přepsala dům v Nikolajevu a žalobkyně se do tohoto města vrátila, neboť si – dle svých slov – myslela, že se Bílé bratrstvo rozpadá a že už ji nechají po tak dlouhé době na pokoji. Po jejím návratu se však problémy s Bílým bratrstvem obnovily, a to dokonce ve zvýšené intenzitě. Sekta po stěžovatelce začala požadovat převedení jejího domu do vlastnictví sekty a následně jí začala vyhrožovat zabitím a spálením jejího domu, pokud odmítne sektu dále podporovat. Žalobkyně tvrdí, že členové sekty dokonce stríleli do oken jejího domu. O pomoc na policii se žalobkyně obrátila pouze jednou v roce 2006, leč bezúspěšně.

Žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 2. 2007, č. j. OAM-1-93/VL-07-18-2007, zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Hlavní argumentem žalovaného byl závěr, že neexistuje spojitost mezi jednáním členů náboženské sekty a taxativními důvody pronásledování uvedenými v § 12 zákona o azylu a že legalizace pobytu v České republice není azylově relevantním důvodem. Pokud jde o doplňkovou ochranu, žalovaný konstatoval, že žalobkyně vyslovila pouze obavy z možného pronásledování ze strany soukromých osob, a nikoliv ze strany státních orgánů.

Žalobkyně brojila proti tomuto rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, ve které uvedla následující námitky: (1) že její žádost neměla být posouzena jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a to z toho důvodu, že původcem pronásledování nemusí být jen stát; (2) že splňuje alespoň podmínky pro udělení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, přičemž v rozhodnutí žalovaného výrok o nevztažení překážky vycestování chybí; (3) že v rozhodnutí žalovaného chybí výrok o udělení či neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; a (4) že žalovaný v řízení o mezinárodní ochraně porušil § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 21. 1. 2008 zamítl. K první a druhé žalobní námitce krajský soud uvedl, že se ztotožňuje s žalovaným, že legalizace pobytu v České republice není azylově relevantním důvodem a že žalobkyně neprokázala spojitost s žádným z důvodů taxativně vyjmenovaných v § 12 písm. b) zákona o azylu. Ke třetí žalobní námitce krajský soud uvedl, že podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a pro udělení překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu se nepřezkoumávají v případě, kdy je žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 zákona o azylu, neboť výroky podle § 14 a § 91 zákona o azylu se vážou na neexistenci důvodu pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, který v projednávaném případě zjišťován nebyl. Ke čtvrté žalobní námitce krajský soud uvedl, že vytýkaná porušení procesních předpisů jsou natolik všeobecná a nekonkrétní, že je nelze přezkoumat, přičemž ze spisu žádná porušení nového správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb.; krajský soud zde upozornil žalobkyni, že odkazuje na již neplatný starý správní řád) *prima facie* nevyplývají.

Žalobkyně (stěžovatelka) brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, ve které namítá důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), přičemž konstatuje, že v projednávaném případě je naplněn čtvrtý důvod přijatelnosti (viz níže) – rozhodnutí krajského soudu je výsledkem zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky.

Pokud jde o námitky spadající pod § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., stěžovatelka namítá, že krajský soud nesprávně posoudil otázku pronásledování ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu, v relevantním znění (stěžovatelka zde nesprávně uvádí § 2 odst. 5, resp. § 2 odst. 8 zákona o azylu), zejména pokud jde o možnost pronásledování nestátními subjekty. Za pronásledování se podle stěžovatelky považuje i jednání soukromých osob, pokud stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním (viz § 2 odst. 7 zákona o azylu). Právě taková situace panuje i na Ukrajině, kde je vymahatelnost práva obecně velmi špatná a justiční systém trpí korupcí a neúčinností. Dále stěžovatelka uvádí, že posouzení její žádosti jako zjevně nedůvodné podle § 16 zákona o azylu bylo ze strany žalovaného účelové (stěžovatelka odkazuje na obdobné věci vedené zdejším soudem pod sp. zn. 3 Azs 281/2005 a 7 Azs 236/2005, ve kterých žádosti o azyl nebyly zamítnuty jako zjevně nedůvodné), aby se vyhnul posuzování podmínek pro udělení překážek vycestování podle § 91 zákona o azylu,

kteří byly podle stěžovatelky v jejím případě splněny. Bez bližší specifikace stěžovatelka brojí i proti neudělení azylu podle § 12 písm. a) zákona o azylu a doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona.

Pokud jde o námitky spadající pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., stěžovatelka namítala, že žalovaný vycházel ve svém rozhodnutí z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, neboť si nezajistil dostatečné informace o sektě Bílé bratrstvo a jeho rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, přičemž pro tyto vytýkané vady měl krajský soud žalobou napadené rozhodnutí zrušit.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a odkazuje na své rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud v první řadě předesílá, že nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť podání kasační stížnosti proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ve věci mezinárodní ochrany (dříve azylu) má odkladný účinek ze zákona (§ 32 odst. 5 zákona o azylu).

Nejvyšší správní soud dále přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele.*

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

Stěžovatelka podřadila svou kasační stížnost pod čtvrtý důvod přijatelnosti – zásadní pochybení krajského soudu, které mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení, přičemž se opírá patrně o bod b) čtvrtého důvodu přijatelnosti – že krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva (jelikož stěžovatelka netvrdí, že by krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu). Nejvyšší správní soud se s tímto názorem neztotožňuje.

V této souvislosti je nutné připomenout, že žalovaný zamítl stěžovatelčinu žádost o mezinárodní ochranu – pokud jde o azyl – z důvodu, že neexistuje spojitost mezi jednáním členů náboženské sekty a taxativními důvody pronásledování uvedenými v § 12 zákona o azylu, a nikoliv z důvodu, že se jedná o pronásledování ze strany soukromých subjektů. Krajský soud pak tento důvod zamítnutí žádosti stěžovatelky jako zjevně nedůvodné akceptoval, byť jeho odůvodnění je velmi strohé.

Stěžovatelka ale proti tomuto argumentu žalovaného nebrojila ani před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem, a přitom se jednalo o hlavní důvod pro zamítnutí její žádosti jako zjevně nedůvodné. Ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu stanoví „[Žádost o udělení azylu se zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel] *neuvádí skutečnost svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12...*“ (důraz doplněn). Prokázání spojitosti pronásledování s rasou, národností, náboženstvím, politickým názorem či s příslušností k určité sociální skupině, je nezbytným předpokladem pro udělení azylu, což opakovaně judikoval i Nejvyšší správní soud (např. rozsudek ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 - 64, www.nssoud.cz; či rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, www.nssoud.cz; rozsudek ze dne 16. 2. 2005, č. j. 2 Azs 16/2005 - 75, www.nssoud.cz). Jinými slovy, existence pronásledování sama o sobě pro udělení azylu nestačí (tím Nejvyšší správní soud nikterak nepředjímá odpověď na otázku, zda-li jednání Bílého bratrstva dosahovalo intenzity pronásledování), toto pronásledování musí být způsobeno *z azylově relevantních důvodů*, jež jsou definovány v § 12 zákona o azylu taxativně (viz cit. rozsudek ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 - 64). V projednávaném případě se však stěžovatelka v žalobě a kasační stížnosti zaměřila pouze na otázky procesního charakteru a na existenci pronásledování (resp. původce pronásledování), nikoliv však na spojitost s azylově relevantními důvody. Nejvyšší správní soud pouze *obiter dictum* dodává, že v projednávané věci by připadalo v úvahu patrně jen pronásledování *z důvodu náboženství* stěžovatelky (resp. odmítnutí shodného náboženského přesvědčení, jaké vyznávají příslušníci dané sekty, neboť problémy stěžovatelky pramenily z jejího vystoupení z Bílého bratrstva), nicméně stěžovatelka ani v pohovoru v rámci správního řízení (ani v žalobě ani v kasační stížnosti) svoji argumentaci tímto směrem nerozvedla.

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že naopak druhý udávaný důvod pro zamítnutí žádosti, pokud jde o azyl, tj. údajná snaha stěžovatelky o legalizaci pobytu na území ČR v žádném případě nemůže obstát. Stěžovatelka v pohovoru s žalovaným na přímou otázku, proč žádá o udělení mezinárodní ochrany, zcela jasně odpověděla, že z důvodu ohrožení života na Ukrajině ze strany náboženské sekty Bílé bratrstvo. Na následnou (zjevně účelovou) otázku

žalovaného, zda si řízením o udělení mezinárodní ochrany hodlá legalizovat svůj další pobyt na území ČR a tím oddálit návrat na Ukrajinu a vyhnout se potížím, které ve své vlasti měla, stěžovatelka odpověděla kladně. Tím ovšem stěžovatelka, stejně jako v obdobných případech řada jiných žadatelů o mezinárodní ochranu, vyjádřila pouze vědomí, že k pobytu na území ČR musí mít zákonný důvod a že tedy v situaci, kdy dle svého přesvědčení opustila zemi původu z důvodů relevantních pro udělení mezinárodní ochrany, se rozhodla takovou žádost o udělení mezinárodní ochrany podat. To samo o sobě žádným způsobem nevylučuje udělení mezinárodní ochrany a takové zdůvodnění zamítnutí žádosti o mezinárodní ochranu (či jejího neudělení) je nepřijatelné. V daném případě se však jednalo pouze o vedlejší důvod zamítnutí žádosti, proto toto pochybení žalovaného a následně krajského soudu nemělo vliv na zákonnost jejich rozhodnutí.

Pokud jde o námitku opírající se o překážky vycestování zakotvené v § 91 zákona o azylu, Nejvyšší správní soud shledává tuto námitku zcela lichou, pokud jde o potenciální dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky v projednávaném případě. Překážky vycestování byly totiž novelou zákona o azylu č. 165/2006 Sb. s účinností od 1. 9. 2006 zrušeny. Institut překážek vycestování byl z velké části (byť ne zcela; srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, www.nssoud.cz) nahrazen institutem doplňkové ochrany (§ 14a zákona o azylu); residuální ochrana nespádající pod institut doplňkové ochrany však již není zakotvena v zákoně o azylu, nýbrž je zajištěna „důvody znemožňujícími vycestování“ zakotvenými v § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Žalovaný tedy nemohl v žádném případě použitím § 16 zákona o azylu účelově obejít posuzování překážek vycestování, jak tvrdí stěžovatelka, neboť o překážkách vycestování v době vydání svého rozhodnutí vůbec nemohl rozhodovat. Pokud jde o posouzení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, žalovaný svou argumentaci rozvedl na cca 1 stránce svého rozhodnutí a konstatoval, že stěžovatelce po návratu do vlasti nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu. Ani proti tomuto závěru žalovaného však stěžovatelka nebrojila před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem. Je sice pravda, že krajský soud pochybil, když ve svém rozsudku neupozornil stěžovatelku na skutečnost, že překážky vycestování byly již zrušeny, nicméně tato skutečnost nemohla mít v projednávaném případě žádný dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky, neboť z povahy věci není možné poskytnout ochranu na základě již zrušeného ustanovení zákona o azylu.

Pokud jde o kasační námitky opírající se o § 12 písm. a) a § 14a zákona o azylu, stěžovatelka v kasační stížnosti vůbec neuvádí, v čem podle ní spočívá zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do jejího hmotněprávního postavení. Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud k zákonným podmínkám pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu dodává, že (obdobně jako u pronásledování z hlediska azylu) pouhá skutečnost, že původcem vážné újmy jsou soukromé osoby, rozhodně nevylučuje možnost udělení doplňkové ochrany, přičemž v případě prokázání skutečného nebezpečí takové vážné újmy je třeba zkoumat, zda je stát původu žadatele schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 - 62, www.nssoud.cz a tam uvedená prejudikatura). Těmito otázkami se ovšem správní orgán nemusí zabývat v případě, kdy je zřejmé, že žadatel má k dispozici možnosti vnitřní ochrany, někdy označované též jako možnost vnitřního útěku nebo možnost vnitřního přesídlení v zemi původu (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 3. 2006, č. j. 4 Azs 164/2005 - 56 a ze dne 23. 5. 2006, č. j. 4 Azs 336/2005 - 59, oba www.nssoud.cz; či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 8. 2006, č. j. 6 Azs 307/2005 - 87, publikovaný pod č. 978/2006 Sb. NSS; a nejnověji rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93, publikovaný pod č. 1551/2008 Sb. NSS). O takový případ se jedná právě v předmětné věci,

neboť stěžovatelka v pohovoru výslovně uvedla, že v době, kdy žila v Ternopolu, tedy v jiném městě na Ukrajině, než kde přišla do kontaktu se členy sekty, žádné problémy s uvedenou sektou neměla. Je tedy zřejmé, že stěžovatelka může uniknout případnému skutečnému nebezpečí vážné újmy vnitřním přesídlením v rámci Ukrajiny.

Nejvyšší správní soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že jeho dosavadní judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti, přičemž Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal v rozsudku krajského soudu takové zásadní pochybení, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky, a neshledal ani žádný jiný z výše vymezených důvodů pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3 ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., z nichž vyplývá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Stěžovatelce byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven krajským soudem zástupce z řad advokátů; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatelky byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 5712 Kč [dva úkony právní služby za 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 9. 2006, dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu a DPH ve výši 19 %, tj. 912 Kč, celkem tedy 5712 Kč].

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. prosince 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu